

Redovisning av uppdrag gällande Skolverkets roll avseende uppfyllandet av generationsmålet, miljö kvalitetsmålen samt ytterligare integrering i myndighetens kärnverksamhet

Skolverket har att redovisa till regeringen (Utbildningsdepartementet) på vilket sätt myndigheten verkat för att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen samt hur myndigheten verkar för att integrera miljöarbetet i sin kärnverksamhet. Myndigheten ska också redovisa förutsättningarna för att ytterligare integrera arbetet i myndighetens kärnverksamhet. Uppdraget är givet i regleringsbrev för budgetåret 2014.

Skolverkets arbete

I samband med förarbetena till Lpo 94 diskuterades undervisningsväsendets roll i miljöarbetet mot bakgrund av den pågående Agenda 21-processen. Resultatet blev tydligare framskrivningar avseende mål för miljöundervisningen jämfört med tidigare läroplaner för förskola och skola.

Vid framtagandet av den nya skollagen (2010:800) diskuterades frågorna ånyo och regeringen betonade vikten av att klargöra målen med miljöundervisningen och undervisningen för en hållbar utveckling i de nya läroplanerna och kursplanerna.

I *förordning* (SKOLFS 1998:16) *om läroplan för förskolan* (Lpfö 98 rev 2010) fastställs att ett av förskolans uppdrag är att lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. Verksamheten ska hjälpa barnen att förstå hur vardagsliv och arbete kan utformas så att det bidrar till en bättre miljö både nu och i framtiden. I *förordning* (SKOLFS 2010:47) *om läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* och samt *förordning* (SKOLFS 1011:144) *om läroplan för gymnasieskolan* kvarstår alltså miljö och hållbar utveckling som ett av de fyra perspektiv som ska genomsyra undervisningen i samtliga ämnen. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa en hållbar utveckling.

Ett av de övergripande syftena med framtagandet av förskolans och skolans nya styrdokument var att tydliggöra mål, innehåll och kunskapskrav i undervisningen. Detta gäller också de områden som berör miljö och hållbar utveckling. Läroplanernas samt kurs- och ämnesplanernas skrivningar stödjer en undervisning som bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen utan att för den skull specifikt omnämna varje

enskilt miljökvalitetsmål. I examensmålen för samtliga program inom gymnasieskolan återkommer området hållbar utveckling. Det är således fullt möjligt och önskvärt för en förskola eller skola att med stöd i läroplanen ge undervisningen en inriktning mot de miljökvalitetsmål som är prioriterade i den egna regionen och/eller i den egna kommunen.

I läroplanerna, ämnesplanerna och examensmålen betonas vidare mål som bidrar till att uppnå generationsmålet. Ett exempel är skolans uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

För en sammanställning av de möjligheter som grundskolans läroplan ger att arbeta med miljökvalitetsmålen, se bilaga. Motsvarande skrivningar finns för de övriga obligatoriska skolformerna samt för de frivilliga skolformerna.

Grön Flagg

Inom ramen för extern samverkan inom miljö och hållbar utveckling återfinns Skolverket sedan 2006 i styrelsen för Stiftelsen Håll Sverige Rent (HSR). Stiftelsen instiftades av Naturvårdsverket och Returpack 1983 och har sedan dess bl. a. verkat genom skola och förskola för att öka människornas miljöansvar enligt stiftelsens stadgar. År 1996 startade HSR programmet Grön Flagg i Sverige. Grön Flagnätverket består idag av ca 2 500 förskolor och skolor i Sverige och målet för 2014 är ytterligare 300 verksamheter i nätverket. I Nordiska Ministerrådets strategi för hållbar utveckling används antal skolor och förskolor med Grön Flagg som en av indikatorerna för att mäta hur arbetet för att uppnå strategin fortskrider.

Grön Flagg är den svenska delen av Eco-Schools som drivs av Foundation for Environmental Education (FEE). FEE startade sin verksamhet 1981 och är ett internationellt samarbetsorgan för miljöorganisationer. I dag deltar över 50 länder i hela världen i Eco-Schools och fler länder tillkommer varje år. Nätverket omfattar miljontals pedagoger, barn och ungdomar och utgör i många länder den officiella utmärkelsen för hållbara skolor.

Skolverkets ställningstaganden

Specifik årlig redovisning inte längre nödvändig

Skolverket verkar således för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen uppnås indirekt genom att utforma styrdokument i linje med regeringens riktlinjer inom området. Mål och kunskapskrav har tydliggjorts inom miljö och hållbar utveckling och ämnesområdena har lyfts fram i det centrala innehållet. Mot bakgrund av detta bedömer Skolverket att det inte längre är nödvändigt att per årsbasis specifikt redovisa vad myndigheten gör inom området, exempelvis till Naturvårdsverket¹.

Förutsättningarna för att ytterligare integrera miljöarbetet i kärnverksamheten finns inom ramen för de undervisningsstödsinsatser som sker inom Skolverket på upp-

¹ Regeringsbeslut 2014-02-13, *Uppdrag till Naturvårdsverket att redovisa en fördjupad utvärdering av generationsmålet och miljökvalitetsmålen 2015* (M2014/419/Mm)

drag av regeringen. Även om Skolverket inte kommer att lämna en årlig redovisning är det viktigt att miljö- och hållbarhetsfrågorna ingår i pågående satsningar. Detta sker exempelvis inom ramen för naturvetenskaps- och tekniksatsningen där just kopplingen natur-teknik-samhälle betonas i olika sammanhang, vilket främjar förståelse för generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

Utmärkelsen Skola för Hållbar Utveckling har spelat ut sin roll

Inom ramen för Skolverkets arbete med stöd för miljö och hållbar utveckling återfinns också utmärkelsen Skola för Hållbar Utveckling. Utmärkelsen har sin grund i utmärkelsen Miljöskola som startades 1997 på initiativ av Skolverket för att främja miljöundervisning enligt de då nya styrdokumenterna Lpo 94 m.fl.

Utmärkelsen kom sedan att administreras av Myndigheten för Skolutveckling (MSU) som genomförde en revidering av kriterierna för utmärkelsen och bytte namn på densamma till Skola för Hållbar Utveckling (idag SKOLFS 2008:73). Då MSU upphörde år 2008 överfördes utmärkelsen till Skolverket, dock utan de resurser som tidigare hade tilldelats MSU.

Vid införandet av Miljöskola 1997 angavs ambitionsnivån att samtliga förskolor och skolor skulle erövra utmärkelsen. Antalet deltagande förskolor och skolor skiftar mellan 300-400 enheter; ett antal som legat på samma nivå sedan 2010 då en markant ökning skedde pga. att ett par större kommuner beslutade sig för att samtliga enheter skulle ansluta sig till projektet. En klar majoritet av verksamheterna med utmärkelsen Skola för Hållbar utveckling är också delaktiga i projektet Grön Flagg eftersom kriterierna är snarlika.

Skolverket anser att utmärkelsen Skola för Hållbar Utveckling idag har spelat ut sin roll med hänvisning till att sakområdena så tydligt beaktas i de nya läroplanerna, kursplanerna-ämnesplanerna-examensmålen etc. Utmärkelsen innebär således att Skolverket ger en utmärkelse till verksamheter för att de följer de styrdokument som de har skyldighet att följa. Det saknas även givna mål kopplade till utmärkelsen d v s hur många verksamheter som förväntas ansluta sig varje år.

Skolverkets fortsatta verksamhet

Skolverket anser att deltagandet i Håll Sverige Rents styrelse tillsammans med företrädare för myndigheter, organisationer och näringslivsföreträdare utgör en viktig arena för att lyfta skolväsendets uppdrag angående miljö och hållbar utveckling som det framställs i skolväsendets styrdokument. Skolverkets samarbete med organisationen Håll Sverige Rent bör förstärkas runt nätverket Grön Flagg för att på så sätt främja uppnåendet av generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. I sammanhanget bör också påpekas att Skolverket har uppdraget att samverka med Naturvårdsverkets framtagande av stödmaterial runt generations- och miljö kvalitetsmålen där Håll Sverige Rent har erhållit medel från Naturvårdsverket för den pedagogiska bearbetningen av webbplatsen miljomal.nu.

Anna Ekström
Generaldirektör

Per-Olov Ottosson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Anna Hellstadius, Annette Lilliestierna, Eva Lindgren, Erik Nilsson, samt Jonas Nordström i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.